

SAMUEL BOLTON • NATHANIEL VINCENT
THOMAS WATSON

A megtérés

Sorozatszerkesztő
BÁLINT ÁGNES
VISKY ANDRÁS

*11 puritán
tanítók*

13 77
SAMUEL BOLTON • NATHANIEL VINCENT
THOMAS WATSON 129

A megtérés

KOINÓNIA
Kolozsvár, 2004

A fordítás alapjául szolgáló mű:
The Puritans on Conversion
Soli Deo Gloria Publications, 1990
© Don Kistler and Soli Deo Gloria Publications

Fordította
ADORJÁN KÁLMÁN

© Koinónia, 2004

A könyv megjelenését a Fieldstead & Company támogatta.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOLTON, SAMUEL
A megtérés / Samuel Bolton, Nathaniel Vincent, Thomas Watson;
trad.: Adorján Kálmán. – Cluj-Napoca: Koinónia, 2004
ISBN 973 8022 97 5
I. Vincent, Nathaniel
II. Watson, Thomas
III. Adorján Kálmán (trad.)
22.07

Előszó

Minden idők legfontosabb kérdése, amivel az emberi szív és elme küszködik, ebből a kérdésből származik: „Hogyan igazulhat meg a bűnös ember Isten előtt?” Mindazok, akik valaha is ragaszkodtak a bibliai és apostoli hithez, megegyeztek abban, hogy a bűnös ember Isten általi elfogadásának egyetlen alapját az Isten-ember Jézus Krisztus munkája képezi, aki népe helyett elhordozta a bűn terhét, és életének, halálának és feltámadásának gyümölcseképpen tökéletes igazságot szerzett.

Róm 5,19

A Szentírás ugyanakkor kellőképpen tisztázza, hogy a Krisztus által szerzett igazságnak kizárólag az Istenhez való teljes megtérés által válhatunk birtokosaivá. Napjainkban viszont a megtérés jelentéstartalmával kapcsolatosan hatalmas zűrzavar van és félelmetes tévelygéseknek vagyunk tanúi, még az evangelikálok között is, akik előtt nem vitás, hogy milyen alapon fogadja el Isten a bűnös embert. A puritán tanítóknak éppen a megtérésről szóló bibliai tanítás kifejtése terén van sok mondanivalójuk számunkra.

ApCsel
26,16–18;
Mt 18,3

Az utóbbi évtizedekben számos kiadást ért meg Joseph Alleine *Üdvösségre vezető kalauz* (magyar fordítását kiadta: Koinónia – Stichting Lele

Barátai, Kolozsvár – Vriezenveen, 1998) valamint Richard Baxter *Call to the Unconverted* [Hívás a meg nem tértekhez] című könyve. E két könyv a megtérés tanításáról szóló puritán igehirdetés modelljét szolgáltatta. Az előttünk levő kötetben található három rövid értekezés a megtérésről szóló ugyanazon puritán tanításnak a velejét adja.

Előnye ennek a trilógiának, hogy az egyes írá-
sok erőssége külön-külön területen mutatkozik meg, miközben egyrészt a megtérés egészséges teológiáját, másrészt pedig a megtérés módszerével kapcsolatos mélyreható pásztori szempontokat fejtik ki. Ez a három prédikáció magán hordozza a puritanizmus megkülönböztető jegyeit két jelentős területen: a megtérés teológiájának tartalma, és e tanról szóló igehirdetés módja területén. Ebben sok mai evangéliumi igehirdetéstől és írástól különbözik.

A megtérésről szóló tanításuk tartalma

1. Rámutatnak a bűn rettenetesen gonosz voltára, anélkül, hogy beárnyékolnák Isten kegyelmének nagyságát. Bolton értekezése kiváltképpen alkalmas arra, hogy megmutassa: a bűn rettenetes gonoszságát nem lehet túlbecsülni. Másrészt, Bolton értekezésével az élen, mindhárom írás végképp megcáfolja azokat a vádakokat, amelyek szerint ha a bűn gonoszságának mértékével és részleteivel foglalkozunk, nem fogjuk kellőképpen értékelni Isten kegyelmének nagyságát.

2. A prédikációk rámutatnak, hogy a bűntudatot szükséges át is érezni. Ezzel egyáltalán nem

korlátozzák a bűnös embernek sem a szabadságát abban, hogy Krisztushoz jöjjön, sem abbéli kötelességét, hogy Istenhez könyörögjön a megbocsátás kegyelméért.

3. Mindhárom prédikáció egyértelművé teszi a lelkiismeret számára, hogy mély és átfogó megtérés nélkül a bizakodó bűnösök nem hihetnek igazán a bűnbocsánat ígéretében. Napjainknak „olcsó kegyelem”-hirdetésével szemben szerzőink meggyőző módon bizonyítják, hogy Jézus Krisztus azért jött, hogy megszabadítsa népét bűneiből, és nem bűneiben.

4. Jelenleg nagyon vitatott kérdés, hogy befogadhatja-e valaki Krisztust Megváltójaként, ha nem ismeri el Urának. Erre vonatkozóan mindhárom szerző egyértelműen nyilatkozik. Példa gyanánt hadd hivatkozzam arra, hogy Vincent szerint az igazi megtérésben a megtérők megtérnek a „tudatlanság sötétségéből.” Majd rámutat egy bizonyos területre, ahol ez a fordulat végbemegy. Így ír: „Tudtul adjuk nekik, hogy hit által be kell fogadniuk Krisztust, és hogy senki másban nincs üdvösség, valamint azt, hogy hiába remélnék tőle mint Megváltótól bármit is, amíg nem hajlandók neki mint Úrnak engedelmeskedni. Ezek egyenlő érvényű igazságok, amelyek többé nincsenek előlük elrejtve.” Ugyanazon értekezésében később ezt írja: „A megtért Istent urának látja. Felségjogát elismeri, és önmagát az Ő jogára alá rendeli. A múltban ugyan uralkodtak felette idegen urak, most azonban rendíthetetlen és állhatatos elhatározásában, hogy más ura ne legyen, csak Isten. Akarata meghajol, egyetértve Isten akaratával.”

5. Jellemző ezekre az értekezésekre a megtérés Isten-központú szemlélete. A bűnét bánó, bizakodó bűnös békességet és örömet nyer: ennek valóságát leplezetlenül fenntartják, ugyanakkor állandóan hangsúlyozzák, hogy igazából Isten célja a megtéréssel visszavezetni a bűnöst az Isten-központú életre, amelyre nézve őt megteremtette. Ismét Vincent érzékenységről tanúskodó szavait idézzük: „A megtért végső célja Isten, Istennek dicsősége, hogy Istenben lelje kedvét megtérési szándékában. A bűnös megérti, hogy megtéretlenül szegyenére élt annak, akitől életét kapta, és akinek kezében élete van. Azért most leghőbb kívánsága, hogy az Úrhoz méltó, Neki mindenkiben tetsző életet éljen.”

6. Állandó jelleggel kiemelik a megtérés egyszerű és hatalmas voltát, azzal együtt, hogy ez Isten közvetlen és szuverén beavatkozása nélkül teljesen lehetetlen. Napjaink átkainak egyike az a széles körben elterjedt felfogás, hogy az üdvösség „egyszerű” dolog. Isten szabadítása üzenetének lényege valóban egyszerű, viszont Urunk maga mondta, hogy „embereknél lehetetlen” a bűnösnek teljesen megválnia bűneitől, saját igazságától, és evangéliumi értelemben magát feladnia. Ezek a puritán szerzők ráéreztek Urunk szavainak realizmusára, és nem vonakodtak attól, hogy bátran és meggyőzően képviseljék is azt.

7. Megmutatják nekünk, hogy a megtérésre vonatkozó legalapvetőbb igazságokat erőteljes tételességgel és a Bibliához való kiváltképpen hűséggel kell hirdetni. E három értekezés bármely pontján szentírási illusztrációkkal és a Szentírás

érvényesítésével találkozunk, melyhez az igazság egyensúlyának nyilvánvaló megragadása társul. Szerzőink akkor sem sértik meg az egészséges rendszeres teológia érzékeny egyensúlyát, amikor hallgatóik lelkiismeretét a legszenvedélyesebb hangon szólítják meg.

A mód, ahogyan a megtérés tanát hirdették

Nem lehet e prédikációkat anélkül olvasni, hogy az olvasó bele ne ütközne azokba az uralkodó vonásokba, amelyek jellemezték ezeknek az embereknek a prédikálási modorát és módját. A mai evangelikáizmus több vonulatára jellemző népszerűsködő, kényelmes, alkalmi és szembesítést kerülő stílusától merőben eltérő módról van szó.

Igehirdetési stílusuknak csupán egynéhány jellemvonását jegyzem meg, amelyekben érdemes őket követni.

1. Egyfajta szent kérlelhetetlenség és szenvedélyes kitartás példái ők, amellyel hallgatóikat az egyetlen cél felé terelgetik, míg végre látják megtérésüket. Elegendő a Vincent frását bevezető ajánlást és az olvasóhoz címzett levelet elolvasni, hogy lássuk: nem szégyelli magát hallgatói megtérése nagy céljának odaszentelni. E szent szenvedély nyomán prédikációjukat a lelkiismeretnek célzott, határozott felszólítások, a bűnre vonatkozó különleges alkalmazások, a lélek küzdelmei, a kétely sodró kérdései jellemzik, valamint az a bátorság, amellyel hajlandók voltak kifogásokat emelni, ha hallgatóik azonnali és szívélyes válaszal fogadták a megtérésre hívó szót.

2. Prédikációikra jellemző az okok és érvelések elsöprő láncolata. Ezek az emberek hitték, hogy a bűnös ember lelkileg teljesen halott, azt viszont nem, hogy az ember képtelen lenne felfogni az értelmes érvelés kényszerítő erejét. Csak csodálni lehet azt a gyakorlottságot, amellyel megfosztották az embereket a „hazugság menedékeitől”, amelyben el akartak rejtőzni az élő Isten elől. Hasonlóképpen bibliai érvekkel és logikával támasztották alá állításaikat, akár a megtéretlenség és hitetlenség állapotához kapcsolódó borzalmakat ecsetelték, akár arról szóltak, milyen áldott és kívánatos dolog a kegyelem és Isten elfogadó szeretete.

3. Nyilvánvaló, hogy ezek az emberek nem félttek, hogy szenvedélyükben „túlóknak” fogják bélyegezni őket. A szentéletű M'Cheyne-ben is puritán szellem lakozott. Róla mondta valaki: „úgy prédikált, mintha kész lett volna meghalni azért, hogy embereket megtérítsen.” Ez a szegény nélkül tanúsított szenvedély, mely átdobban a prédikációk nyomtatott sorain, átívelve évszázadokon, irodalmi stílusokon és egyebeken, a jelenlegi evangelikál, sőt sok református igehirdetés nagy hiánycikke. Isten maga sem szégyelli, amikor szenvedéllyel szólítja meg népét: „Térjete meg, térjete meg! Miért haltátok meg?” Ezek az emberek tehát nem szégyelltek, hogy a hallgatóik lelke iránti igazi törődésből fakadó szenvedély átüssön a következetesen megindokolt és kiválóan bibliai felszólításaikon.

A klasszikus puritán szerzőket nem ismerő olvasóban rossz benyomást kelthet ezeknek az értekezé-

seknek első olvasása. Figyelembe kell venni, hogy a Krisztus igazságának nekünk tulajdonítása révén, az egyedül hit által történő megigazulás puritán felfogása éppoly világos volt, mint a Luther Mártoné. Ezek az értekezések bizonyosan hangot adnak ennek. Bolton például ezt írja: „Krisztus semmi tennivalót nem hagyott ránk, csupán azt, hogy elfogadjuk, amit ő nekünk megvásárolt és az Atya kezébe letett; hogy pereljünk a felmentésért, Annak kezéből várva azt, aki igaz, és meg nem csal; Annak kezéből, aki bizonyosan megad bármit, amit az Ő Fia oly drágán szerzett és helyezett kezébe.” Továbbmenve ezt írja: „Íme, milyen alapos okunk van arra, hogy Krisztust felmagasztaljuk, csodáljuk és dicsérjük! Nincs ennél több, ami Krisztust kedvessé tehetné szívünknek, mint az a tény, hogy elhordozta bűneinket, mégpedig úgy, hogy nekünk, kiknek részünk van Benne, soha ne kelljen azokat hordoznunk!” A puritán megigazulás-tan átfogóbb ismeretéhez viszont ajánlatos elolvasni Owen 5. kötetét, Goodwin 8. kötetét, valamint a Robert Traill munkáinak vonatkozó részeit.

Ha például a Róm 4,4–5-öt magyarázták, ezek az emberek a Krisztus váltságművére alapozott üdvösség ingyenességét és teljességét hangsúlyozták. De ha a Lk 13,24-et vették, vagy hasonló, amely azt parancsolja, hogy „törekedjetek bemenni a szoros kapun”, nem vonakodtak attól, hogy ezeknek a textusoknak nyilvánvaló nyomását kötetlenül feltárják és alkalmazzák.

Ha reménykedhetünk abban, hogy a Szentlélek erejével és szenvedélyével áthatva egyszer újra felcsendül a megtérésről szóló igaz tanítás, na-

gyon valószínű, hogy az előttünk levő prédikációk szerzői lesznek a leghasznosabb vezetőink.

Javasoljuk a kiadónak, hogy e három megtérésről szóló értekezést tegye hozzáférhetővé szűkölködő nemzedékünk számára.

ALBERT N. MARTIN
a Trinity Baptist Church lelképásztora
Montville, New Jersey

SAMUEL BOLTON

a cambridge-i Christ College néhai tanára

A legnagyobb gonosz: a bűn

(Első kiadás: 1657)

„Azért most, óh Uram, vedd el, kérlek, a te szolgálódnak álnokságát; mert felette esztelelenül cselekedtem!”

2Sám 24,10

Ezek a szavak akkor hangzottak el, amikor Isten keze Izráel fiaira nehezedett Dávid vétke, a népszámlálás miatt. Azt olvassuk a második versben, hogy Dávid megparancsolta Joábnak, hogy menjen és számlálja meg a népet, Joáb viszont először le akarta beszélni erről.

Azt mondhatod erre: „Ugyan miért lenne törvénytelen dolog a nép megszámlálása? Vajon nem ugyanezt tette Mózes a pusztában, majd Józsué és Nehémiás is?”

Ez igaz, viszont Joáb ebben meglátta Dávid szíve büszkeségét, amint az kiderül válaszából a 3. versben: „És monda Joáb a királynak: Sokasítsa meg az Úr, a te Istened a népet, s adjon még százannyit, mint amennyi most van, és lássák azt az én uramnak, a királynak szemei: de miért akarja ezt az én uram, a király? Azonban hatalmasabb

volt a királynak szava a Joábénál”, ámbar ezzel magának bajt, Izráelnek kárt szerzett.

Dávidnak és Izráelnek is jó lett volna dolga, ha nem hajtják végre a parancsot, de Joáb elment, és a számlálás megtörtént: „Izráelben nyolcszázezer erős fegyverfogható férfi, és Júda nemzetségében ötszázezer férfi volt.”

2Sám 24,9

Igen ám, de mi lett ennek gyümölcse? Mit vont maga után a számlálás?

1. Azt olvassuk a 10. versben: „megsebhede a Dávid szíve”, azaz lelkiismerete vádolni kezdte. Ha a lelkiismeret nem lehet gyeplő, ostromra lesz. Hogyha nem zabla, korbáccsá válik. Ha nem halad meg figyelmeztetéseit, megérzed majd ostromozását. Ha nem tart vissza a bűntől figyelmeztetése, fájdalmat bocsát ránk mardosása.

2. Ez viszont nem minden. Isten megbünteti Dávidot vétkéért. A büntetésből kiolvasható a bűnt is. Dávid a számokban dicsekedett, azért Isten lecsökkenti a számot. Ő azonban rábízta Dávidra, hogy válasszon a három büntetés közül: legyen hét évig éhség, három hónapi menekülés ellenségei elől vagy pedig háromnapos dögvész. Mindegyik egy-egy fájdalmas ostrom.

De nézd csak Dávid magatartását! Isten ítélettel fenyegeti, ő viszont a bűnt siratja. Noha a történet szerint Dávid szívének megsebződése és könnyörgése megelőzi a próféta bűnt leleplező szavait, mégis úgy tűnik, hogy igazából ennek következménye. Erre utal a következő vers: „És mikor felkelt reggel Dávid, szóla az Úr Gád prófétának, aki Dávid látnoka volt.” Eszerint a szív megsebződésének és Dávid ilyenként való könnyörgésének

az volt az oka, hogy a próféta nála járt, meggyőzte bűne felől, és Isten ítéletét hirdette felette. Ezért „sebhede meg Dávid szíve”, és ezért könnyörgött így: „Vedd el, kérlek, a te szolgálódnak álnokságát; mert felette esztelenül cselekedtem!”

Itt azonban azt lehet kérdezni, hogy miért is könnyörgött Dávid bűnbocsánatért, ha egyszer Isten ítélettel fenyegette? Ahelyett, hogy csupán vétkére kért volna bocsánatot, miért nem kívánta inkább azt, hogy Isten tekintszen el csapásaitól és fordítsa el haragját tőle? Ha pedig annyira kívánta az előbbit, mégis miért nem kérte ugyanúgy ez utóbbit is, egy ugyanazon kérésbe foglalva a kettőt?

1. VÁLASZ: Azért, hogy a külső emberünkre nehezedő minden nyomás és gonosz közepette gondolatainkat fordítsuk befelé és sirassuk meg bűneinket.

2. VÁLASZ: Azért, mert felismerte, hogy az ítélet bűne miatt van rajta, és mert kívánta ennek eltörlését, hogy amazt is vonhassa vissza Isten.

3. VÁLASZ: Mivel tudta, hogy az irgalom nem válthatja fel az ítéletet, ha előbb a bűn el nem töröltetik. A bűn megtartása nem egyéb, mint az ítélet fenntartása. Ha a bűn el nem töröltetik, nem lehet ítéletet hozni az irgalom, hanem csak az igazság alapján.

4. VÁLASZ: Mert inkább aggasztotta a szégyen, amit bűne Istenre hozott, mint bármiféle ítélet, ami rá várt.

5. VÁLASZ: A legnagyobb gonosznak a bűnt tartotta, ezért keresi sokkal inkább ennek, mint bármi más bajnak orvoslását: „vedd el, kérlek, a te szolgálódnak álnokságát.”

A szövegben az imádságnak két részét figyelhetjük meg: a vallástételt és a kérést. 1. A vallástételhez önmaga elítélése társul: „felette esztelenül cselekedtem.” 2. A kéréshez – „vedd el, kérlek, a te szolgálódnak álnokságát” – a hit kapcsolódik.

Itt láthatjátok Dávidot, aki kér (1); Istent, akitől kér (2); és magát a kérést (3): „vedd el (azaz bocsásd meg) a te szolgálódnak álnokságát”. A mondat vélhetően a bűnbakra, Krisztusnak egy előképére utal. A 3Móz 16,22 szerint a bűnbak vitte el a pusztába a nép bűnét, jelképezve azt, ahogyan Krisztus is elveszi a bűnt.

Az igében aligha van homályosság azon kívül, amit mi magunk viszünk bele. Valóban csak a homályt növelnénk, ha az amúgy is világos dolgokat akarnánk megmagyarázni, ha például felsorolnám, hogyan különböztetik meg az emberek a bűn fajtáit három héber kifejezés alapján. Az egyik az eredendő bűnt, a másik a gyarlóságokat, a harmadik pedig a súlyosabb bűnöket jelölné. A szöveget vizsgálva viszont úgy találom, hogy esetlegesen fordulnak elő e kifejezések, ezért az efféle különbségtétel értelmetlen.

A szavak betűje és a szöveg egyszerű értelme három dologra tanít:

1. Isten szolgálói vétkezhetnek, álnokságot követhetnek el: „szolgálódnak álnokságát”.

2. Minden újabb bűnre jöjjön újabb bűnbánat. Ha újra vétkezel, újítsd meg bánkódásodat.

3. Az újabb lázadásokra újabb bocsánat szükséges: „vedd el.” Nem azt mondja, hogy „biztosíts afelől, hogy elvéteztet”, hanem „vedd el.” Most azonban nem erről akarok beszélni.

Hadd szóljak most arról, mikor és milyen alkalmakkal hangzottak el ezek a szavak: akkor, amikor Isten ítéletet hirdetett Dávid felett.

1. A bűn valóban a legnagyobb gonosz a világon, és Isten népének ezt így is kell látnia.

Dávid nem azt mondja: „Vedd el a csapást”, vagy: „fordítsd el az ítéletet”, hanem így szól: „vedd el ezt a bűnt.” Ő a bűnt tartotta a leggonoszabb dolognak.

2. Amikor Isten büntetéssel fenyeget, a legjobb, amit tehetünk, hogy Hozzá fussunk, hogy elvegye bűnünket. Azaz, ha Isten keze nehezedik ránk, vagy ettől tartunk, keresztyénekként egy lehet a bölcsességünk: térjünk meg a bűnből, kívánjuk annak eltörlését.

Kezdjük az elsővel: a bűn valóban a legnagyobb gonosz a világon, és Isten népének ezt így is kell látnia. Előbb részleteire bontjuk, majd levonjuk a következtetéseket. A tanítás két részre osztható: 1. a bűn a legnagyobb gonosz a világon; 2. Isten népének ezt így is kell látnia.

Ami az elsőt illeti, azaz hogy a bűn a legnagyobb gonosz a világon, megmutatom azáltal, hogy először egybevetem és összehasonlítom más gonosz dolgokkal, majd érvekkel is alátámasztom előttem.

Ha a bűn gonoszságát egyéb gonoszságokkal összehasonlítjátok, meglátjátok, mennyire eltörpül minden más gonosz a bűn gonoszsága mellett.

1. Mindenekelőtt, a többi gonoszság csak külső. Ezek csak a testet, a vagyont, a hírnevet érintik.

tik. A bűn azonban egy belső gonosz, a lélek gonoszsága, ami a gonoszságok között a legnagyobb.

2. Minden egyéb gonoszság ideig-óráig tart, majd véget ér. Szegénység, betegség, gyalázat: mindezek nagyon gonosz dolgok, ám ezek is, mint egyebek, véget érnek. A halál véget vet mindnek. A bűn azonban természet szerint örökkévaló, soha véget nem ér. Maga az örökkévalóság sem foghatja be.

3. Semmi más gonoszság miatt nem sújtja az embert Isten haragja és gyűlölete. Sújtsa bár az embert bármi más gonosz dolog, mégis élvezheti Isten szeretetét. Lehetsz szegény, Isten mégis nagyra becsül. Nyöghetsz mindenféle nyomorúság alatt, Istennek viszont drága vagy. Ámde a bűn olyan gonosz, ami miatt a lélekre Isten haragja és gyűlölete zúdul. Hiányozzon bár minden jó dolog az életedből, és érjen bármi gonosz, ha nincs ott a bűn, Isten nem fog ezek miatt gyűlölni. Ha viszont a bűn jelen van életedben, semmi sem tehet kedvessé előtte, még ha megannyi jóban is van részed, és minden más gonosz el is kerül.

4. Minden egyéb gonosz csupán jólétedre tör, amely jólét viszont földi, de nem foszthat meg jövődő boldogságodtól, ez azonban örökkévaló jólétedet veszélyezteti. Nem lehettek boldogok, ha nem vagytok szentek. A bűn pedig éppen ennek áll ellene. Halálba vitt benneteket. Semmivé válna a bűn miatt életek, ha Isten életben nem tartana, hogy a bűn felett bánkodjatok.

5. Minden más gonosz csak az embert magát károsítja, az egyes ember ellen támad. Ez viszont az egyetemes jóval ellenkezik, mivel Is-

tennel ellenkezik, és amennyire csak lehet, Isten tulajdon lénye ellen tör, amint azt ezek után meg is mutatom.

6. Minden más gonosz Isten teremtménye, és mint ilyen jó. Minden egyéb az Övé, minden egyéb Tőle származik. „Vajon lehet-e baj a városban, amit nem az Úr szerezne?” Nem a bűnös gonoszságra, hanem a büntetés eszközeire utal itt az Írás. A bűn viszont az ördög teremtménye, és még annál is gonoszabb, mert mindenestől fogva bűn.

Am 3,6

7. Minden egyéb gonosz Isten orvossága, és akként is használja, akár hogy megelőzze, akár hogy kikúrálja a bűnt.

Hogy elejét vegye a bűnnek, hogy a világgal együtt ítélet alá ne essetek, csapásokkal és bajokkal illet benneteket. Megengedte a Sátánnak, hogy Pált kísértse, kiteve őt csapásainak, ami a bűn után a leggonoszabb dolog a világon, a legnagyobb büntetés. Ugyancsak a bűn megelőzése végett, ahogyan az apostol maga is írja a 2Kor 12,7-ben, Isten a Sátán angyalát bocsátotta rá. És miért? Hát azért, hogy megelőzze a bűnt: hogy felettebb el ne bizakodjék, azaz hogy büszkévé ne váljon.

1Kor 11,32

Minden más bajt Isten egyenlőképpen használ a bűn megelőzésére és kezelésére. Egyetlen orvosságot sem találhattok oly rossznak, mint ezt a betegséget. Azért vet Isten minden más nyomorúságot népére, hogy a bűn állapotából kikúrálja és kigyógyítsa. És hogy lehetőleg minél többet mondjak egyszerre: ezer világ minden emberének büntetésében sincs annyi gonosz, mint a legkisebb bűnben, a legkisebb bűnös gondolat-

ban, ami lelketekben megfogon, éppúgy, ahogy az ezekben való jóból hiányzik Isten jósága és dicsősége.

Láthatjátok hát a bűn gonoszságának egyebekkel való összehasonlításából (amit szívesen kifejtenék bővebben is), hogy minden gonosz között a legnagyobb gonosz a bűn. Most rátérünk e megalapítás bizonyítására.

I. bizonyítás

Ami a legfőbb Jó ellen harcol és annak ellene áll, minden bizonnyal a legnagyobb gonosz. Márpedig a bűn a legfőbb Jó ellen harcol, annak ellene áll. Ezért nevezte a bűnt az egyik egyházatyja „Isten-gyilkosnak”, Isten lényé és lényege elleni támadásnak, ami ha elég erős lenne, ha gonoszsága oly végtelen lenne, mint Isten jósága, azon fáradozna, hogy megsemmisítse Istent. Isten a *summum bonum*, de valóban *non datur summum malum*, azaz a bűn nem lehet végtelen.

Ha a bűn annyira gonosz lenne, mint amilyen jó Isten, azaz ha ahhoz mérten és azzal arányosan olyan végtelenül gonosz lenne, mint amilyen jó Isten, akkor Istennek túl nehéz lenne a bűnt megbocsátani. Túlságosan nehéz lenne Istennek a bűnt leigázni, legyőzni. A bűn megkísérelhetné, hogy legyőzze Istent.

A legkisebb bűnben is valóban több gonoszság van, mint amennyi jóság a menny bármelyik, sőt összes angyalában. Láthatjátok, hogy le is győzte őket, megfosztva őket minden jóságuktól, ördögökké tette őket, ami nem történhetett volna

meg, ha a bennük levő jó nagyobb lett volna a bűnben levő gonosznál.

És noha Istent nem képes legyőzni, felette diadalmaskodni (hiszen Istenben több a jóság, mint a bűn ezernyi poklában a gonosz, amiért is Isten hatalmát, irgalmát és szentségét felül nem múlhatja), mégis harcol Isten ellen, vitázik vele minden nap. Naponként összeszedi minden erejét Isten ellen, és dacol vele nyíltan.

Sőt, ha Isten hatalma és parancsolatai le is győzik őt a nyílt mezőn, erősségekbe állít, amint az apostol is írja a 2Kor 10,4-ben, és onnan harcol és dacol Istennel. A szív ott sóvárog, ott akaratoskodik és támad Isten ellen.

Ha a síkon vereséget is szenved, a bűn még sokáig megveti lábát az erősségekben. Bár a cselekedetekben vereséget szenved, az érzésekben annál nehezebb legyőzni. Az Isten és a szívetek közötti ellenkezés nehezen győzhető le. Sok harcotokba, sok támadásba kerül, míg legyőzitek a bűnt az ő erősségeiben, a ti szívetekben. Bár olykor úgy tűnik, hogy legyőztetted és megadja magát teljesen, később mégis összeszedi magát, újabb és újabb támadásokat intéz ellenetek, hogy meggyengítsen és megsebezzen. A bűn rosszindulatú volta, mérgező természete még abban is megmutatkozik, hogy bár Isten legyőzte, és ugyancsak elvette erejét, mégis Isten ellen tör és továbbra is köpködi mérgét.

Jól példázza ezt az egyik keresztire feszített rablól. Oda volt szegezve a keresztre, kezét, lábát nem mozdíthatta, csupán egy tagját, mégis az az egy tag mérget köpködött Krisztusra, szidalmazta

Őt. Habár Isten a bűnt keresztre feszítette, mindaddig, amíg élet van benne, Isten ellen fog cselekedni és mérgét ellene fogja fecskendezni. Azt mutatja ez, milyen nagy az ellentét Isten és a bűn között. A bűnnek a legfőbb jóval szembeni ellenállása és ellenkezése azt bizonyítja, hogy a bűn a legnagyobb gonosz.

II. bizonyítás

Ami egyetemesen gonosz, teljesen gonosz, nem lévén benne semmi jó, nem lehet más, mint a legnagyobb gonosz a világon. A bűn pedig teljesen gonosz. Ha elmondhatjuk Istenről, hogy Benne nincs semmi gonosz, Ő jó, akkor én elmondhatom a bűnről, hogy nincs benne semmi jó, mindenestől fogva gonosz!

A világon a legrosszabb dolgokban is van valami jó, ami miatt bizonyos esetekben inkább ezeket választjuk: van valami jó a betegségben, még a halálban is. A bűnben azonban nincsen semmi jó, és a világon semmiféle megfontolás alapján nincs okunk a bűnt választani. Elkerülheted a halált a bűnnel, de mivel a bűn mindenestől fogva gonosz, és nincsen benne semmi jó, nem használhatod arra, hogy elkerüld általa a halált.

Ezért van az, hogy amikor az apostol a bűnről a legrosszabbat akarta elmondani, nem talált erre a meglevőnél alkalmasabb kifejezést: „bűnös bűn”. A bűnt bűnösnek mondja, mivel mindenestől fogva bűn!

Róm 7,13

III. bizonyítás

Bizonyára az a legnagyobb gonosz, ami egyedül vonja maga után Isten gyűlöletét. Márpedig az Isten haragjának a bűn nem csupán egyik, hanem egyetlen tárgya. Isten semmi egyebet nem gyűlöl, csak a bűnt. Az ő szeretetének számos patkja árad az általa teremtett dolgok felé, gyűlölete viszont egyetlen csatornán rohan, ami a bűn felé tart.

Zúdulna bár a világ minden gonoszsága az emberre, Isten úgy is képes lenne szeretni őt, ha nem lenne benne bűn. Viszont ha minden jó – egészség, szépség, gazdagság, tudomány, egyebekkel együtt – a tied lenne, egymagában a bűn mégis rád vonná Isten gyűlöletét. Ahol bűn van, nem maradhat meg Isten szeretete, csakis az ő haragja.

IV. bizonyítás

Ha valami elválasztja a lelket a legfőbb Jótól, ha valami éket ver a lélek és Isten közé, aki Maga a legfőbb Jó, az minden bizonnyal a leggonoszabb dolog. Ezt teszi a bűn: elválasztja Istentől a lelket. „A ti vétkeitek választanak el titeket Istenetek-től”, mondja Ésaías. Ezek vernek éket lelketek és az Ő kegyelme, vigasztalása és áldásai közé.

Ésa 59,2

Naámánról meg van írva, hogy nagy ember volt, tiszteletre méltó, erős harcos, de leprás. Ha valaki leprás, lehet bármiféle ékessége, adománya, java, gazdagsága, szépsége stb., hiábavalóvá válik minden, amiképpen hiábavaló a gonosznak is tudománya vagy gazdagsága.

2Kir 5,1

V. bizonyítás

A bűn minden egyéb gonosznak a forrása, ha pedig ez így áll, bizonyára a bűn a legnagyobb gonosz. Nemde víz által vészett el a régi világ? A bűn miatt történt. Nemde tűz pusztította el Sodomát, és változtatta szuroktóvá mind a mai napig? A bűn tette ezt. A végtelenségig lehetne sorolni a hasonló eseteket.

A bűn okoz minden bajt, ami a nemzetet éri. Éppen csak megnevezzük ezeknek egy-némelyikét.

Bír 5,8 1. *Háborúk:* „Új isteneket ha választott a nép, mindjárt kigyúlt a harc a kapuk előtt.” „Honnét vannak háborúk és harcok közöttetek? Nem onnan-é a ti gerjedelmeitekből?”

Jak 4,1 2. *Éhínség:* „Gyümölcsstermő földet meddő földdé [tett], a rajta lakó népek gonoszsága miatt.” „De én is bocsátottam rátok fogak tisztaságát minden városaitokban és kenyérszükséget minden helyégeitekben ...”

Ám 4,6 3. *Dögvész:* Figyeljétek meg Dávid vétkét, a népszámlálást, az 5Móz 28,21 szerint: „Hozzád ragasztja az Úr a döghalált, míg nem elemészt téged arról a földről, amelyre bemégy, hogy bírjad azt.” És amiképpen a bűn hoz romlást a népre, akképpen hozza az egyén romlását, és mindazt, ami ideig való, lelki, vagy örökkévaló romlást.

Mindezen romlások oka, kiérdemelője és szerzője a bűn. Minden gonoszság a bűn szüleménye. A bűn egy nagyhasú gonosz, minden más gonosz ennek fattya: amik a testet érik – betegség, fájdalmak, gyötrelmek, gyengeség –, és amik a lelket

sújtják – félelmek, a szív szomorúságai, rettegések és irtózatok. Ha felhasíthatnád a bűnt, a legkiseb-bet is akár, ott találnád mindezeket annak bensejében.

Mondjam-e nektek? A bűn a pokol megalapítója, e sötét zug alapkövének letévője, hiszen a bűn előtt nem volt pokol. Sőt mi több: a bűn építette fel a poklot, haragot, tüzet és kénkövet halmozva fel abban gazdagon. Ráadásul továbbra is táplálja és szítja e tüzet, haragot gyűjtve a harag napjára.

Róm 2,5

Mivel tehát a bűn egyetemes, mindenre kiható és minden egyéb gonosznak oka és forrása, ezért a legnagyobb gonosz.

VI. bizonyítás

Csakis a legnagyobb gonosz lehet, ami a legvégső gonosznál is rosszabb, márpedig a bűn rosszabb a legvégső gonosznál. Roppant nagy lehet az, ami a legnagyobb gonosznál is nagyobb. A pokol a legvégső gonosz, ám a bűn rosszabb magánál a pokolnál is. A bűntől eltekintve a pokol csupán nyomorúságos, de nem bűnös; büntetés-jellege, de nem bűnös jellege miatt gonosz.

Most tegyük meg gondolatban azt, amit valószínűleg ugyan nem vihettünk végbe: válasszuk csak el a poklot a bűntől. Erre azt mondom, hogy a bűn rosszabb a pokolnál, mivel a pokol büntetés volta miatt gonosz, a bűn viszont bűnös gonosz. A büntetésben jó is van: az igazságszolgáltatás, a bűnben viszont nincs jó. Ezért hát a bűn önmagában a legnagyobb gonosz.

Így érkezünk a második ponthoz, amely a fontosabb. Amiképpen a bűn önmagában a legnagyobb gonosz, annak minősül Isten népe gondolkozásában is. A bűn miatti sóhajtozásuk, a bűn elkerüléséért való gyötrődésük azt mutatja, hogy a bűnt tekintik a legnagyobb gonosznak.

1. A bűn miatti sóhajtozásuk. Tekints csak bele Dávid bűnbánati zsoltáraiba, és halld, hogyan sóhajtozik és nyög a bűn miatt! Vedd az 51. zsoltárt. Ugyan mi az oka sóhajtozásainak? A világ minden szenvedése, sőt gonoszsága sem terhelte volna le jobban, mint saját bűne. Pál így szól a Róma 7,24-ben: „Óh, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” Testének halála semmiségné tűnt előtte a halálnak testével szemben!

Pál sok megpróbáltatáson ment keresztül, rengeteget szenvedett, amint azt a 2Kor 11,23–25-ben olvashatjuk, ámde ezek a csapások, fogságok és üldöztetések közelről sem rendítették meg szívét annyira, mint a bűn, annak is csupán jelenléte, és nem ereje. Noha sokat szenvedett, egyszer sem olvasunk arról, hogy panaszkodott volna miatta. A bűn miatt viszont felkiált: „Óh, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?” Így tett Péter, Manassé és sokan mások.

2. A bűn elkerüléséért való gyötrődésük. Dániel kész volt arra, hogy az oroszánok vermébe vessék, a három ifjú sem ellenkezett, amikor tüzes kemencébe vetették őket, Pál és Silás pedig vállalta a kalodát. Hasonlóképpen Istennek sok gyermeke

inkább választotta a börtönt, máglyát, tüzet és a leghevesebb üldöztetést, mint a bűnt, ami nyilvánvaló bizonyossága előttünk annak, hogy a bűnt tekintették a legnagyobb gonosznak.

Nagyobbnak tartották a szegénységénél, ami viszont igazán nagy nyomorúság. „Inkább koldujunk, mint vétkezzünk”, mondta egyikük. A Zsid 11,24–28 ír Mózesről, aki „inkább választotta az Isten népével való együttnyomorgást, mint a bűnnek ideig-óráig való gyönyörűségét.” Caleaci-us Caracciolus Mózeshez hasonlóan nemes herceg és márkai volt. Hogy ne vétkezzen és egyszerűen élhessen a kegyelmi eszközökkel, inkább búcsút mondott minden vagyonának, és együtt szűkölködött Isten népével.

Musculus kiválóan képzett, híres teológus volt. Inkább felhagyott minden kényelmével, csakhogy ne vétkezzen. A történet szerint, amikor minden vagyonából kiűzték, megelégedett azzal, hogy a takácskodás szegényes mesterségével szerezze meg felesége és gyermekei számára a betevő falatot, csakhogy ne vétkezzen. Miután innen is félretették az útból, a fennhéjázó világ megvetése közepette ásót ragadott és a város szennyvízárkában dolgozva kereste meg a mindennapit. Bármilyen körülményt elfogadott, csakhogy ne vétkezzen.

Ezek az emberek nemcsak a szegénységénél, hanem a halálnál is nagyobb gonosznak tartották a bűnt. Ambrosius mondta: „Börtönbe akartok vetni? El akarjátok venni életemet? Mindez kívánatosabb számomra, csakhogy ne vétkezzem.”

Amikor Eudoxia császárnő előbb megfenyegette, majd száműzette Chrysostomost, emez ezt

üzente vissza: „Eredj a pokolba! Semmitől sem félek e világon, csak a bűntől.”

3. A bűnt még a halálnál is nagyobb gonosznak tekintették. Baziliosz említést tesz egy gazdag szűzről, akit tűz általi halálra és jószágvesztésre ítétek, amiért nem akart részt venni a bálványimádásban, viszont életet és birtokaiba való visszaállítását ígérték, ha ellenkezőleg cselekszik. Válasza ez volt: „Isten veled, élet, hadd vesszen a pénz!” Nézzétek csak a Tíz Véres Üldöztetés történetét (a keresztyének üldöztetése a római birodalomban az I–III. századokban – szerk. megj.) és az utóbbi Mária-ünnepeket, és sok példát találtok hasonló magatartásra.

4. Továbbá azt látjuk, hogy a bűnt nem csupán a halálnál tartották gonoszabb dolognak, hanem még a pokolnál is. Chrysostomostól származik e mondás: „Ekképpen gondolkozom és ezt fogom hirdetni, amíg csak élek, hogy a pokol kínjainál is keservesebb dolog Krisztus ellen vétkezni.”

Anselmus mondta, hogy ha elébe állítanak egyik oldalon a bűn nyomorúságát, másik oldalon pedig a pokol kínjait, szívesebben esne a pokolba, mint bűnbe. Mindezeknek szíve ilyen messzire állt a bűntől. Kísértések, lelki próbák, önnön szívük megvizsgálása idején semmi sem természetesebb a szentek részéről, mint hogy ekképpen szóljanak: „Ölj meg inkább, kárhoztass el inkább, vess inkább a pokolba, de ne engedj Ellened vétkezni!”

Mindez elegendő immár, hogy lezárjuk a tanítási részt. Térjünk hát az alkalmazásra.

I. következmény

Ha a bűn a legnagyobb gonosz a világon, boruljunk le és csodáljuk Istennek jószágát, aki a legnagyobb gonoszt a legnagyobb jóra fordította; aki a legnagyobb gonoszból is soha nem tapasztalt nagy jót hozott ki. Efeletti elragadtatásában mondta Bernardus: „Óh, boldog bűn, mely ilyen Megváltót szerzett!”

Alázzuk meg magunkat a vétékért és áldjuk Istent az Orvosságért, csodálva egyben bölcsességét és jószágát, amely megragadva az ember gonoszsága által nyújtott alkalmat, kijelentette a Maga jószágát; a bűn alkalmát, hogy megismertesse és megmutassa többek között az Ő bölcsességének, hatalmának, irgalmának, igazságos voltának végtelen voltát. Hadd szolgáljon ez az alkalom az Ő dicsőséges tulajdonságainak megmutatkozására, amidőn a gonoszból jót, a halálból életet, a pokolból mennyet, a bűnből jószágot és a méregből szív-erősítőt hoz ki.

Ne kétségeskedjünk soha afelől, hogy Isten képes bármiből jót kihozni, a legnagyobb gonoszt is dicsősége növelésére és népe javára fordítani; képes a bűnből és pokolból is jót kihozni. Avagy nehéz-e Neki jóra fordítani csapásokat, üldöztetéseket, emberek intrikáit és gonoszságát? Akinek hatalma van a bűnt a Maga dicsőségére, ügyének előmozdítására fordítani, avagy nem teheti meg ugyanezt nyomorúságokkal, háborúkkal és egyebekkel?

Aki képes magát a bűnt, az egyértelmű és legnagyobb gonoszt is jóra fordítani, sokkal inkább né-

pe javára fordíthatja a gonosz nyomorúságokat. Ezért mondja az apostol, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukat munkálja. Semmi felől nem kell kételkednie annak, aki ezt megtapasztalta: az Isten, aki hatalmas jóra fordítani a bűnt, megteheti, hogy egyháza és népe javára fordítson minden csapást, keresztet, üldöztetést és hasonlókat.

2. következmény

A fentiekből arra következtethetünk, hogy a világon a legfélelmetesebb ítélet, ha valakit Isten átenged a bűnnek. Ez a legvégső büntetés, amit Isten emberekre bocsáthat, éppen ezért minden büntetés közül a legnagyobb is.

Isten általában fokozatosan alkalmazza ítéletét. Előbb a kisebbel kezdi. Ha a kisebb nem hat, veszi a nagyobbat. Ítéletét hétszeresen alkalmazza, és minél tovább halad, csapásai annál súlyosabbak.

A végső, befejező csapás, minden büntetés közül a legnagyobb az, ha az embert Isten átengedi a bűnnek, ha azt mondja neki: „Akik szennyesek vagytok, legyetek továbbra is azok; akik tisztátalanok vagytok, legyetek továbbra is tisztátalanok.” Így szól Isten hozzájuk Ezékielnél: „Mivelhogy tisztogattalak, de meg nem tisztultál, azért tisztátalanságodból többé meg nem tisztulsz.” Így szól Izráel népéhez is: „Mivel megszorította Efraim az oltárokat a bűnre, bűnre vezették őt az oltárok.”

Ó, nem részesülhet a világon szomorúbb büntetésben ember, mint az, aki átadatik saját szíve

kívánságának. Ezzel a sötétség örök éjszakája kezdődik számára.

„Jó Uram, szabadíts meg önmagamtól”, könyörgött Ágoston. Inkább esetek áldozatul emberek kívánságának, vérszomjas férfiak gonoszságának és kegyetlenségének; jobb nektek, ha vérengző ír lázadók lángoló dühe és gonoszsága zúdul rátok, mintha önmagatoknak, saját szívetek kívánságainak adattok át. Sőt, még az is jobb, ha a Sátán kezébe kerültök, annál, hogy önmagatok és bűneitek fogságába esetek.

1Kor 5,5 szerint a vérfertőző személyt átadták a Sátánnak, ám helyreállása után még jobban lett dolga. Olyanról azonban sehol sem olvasunk, hogy visszatértek volna, akiket átadtak önmaguknak, sem arról, hogy akiket saját szívük kívánságainak odaadtak, helyreálltak volna. Jobb hát a Sátánnak átadatni, mint a bűnnek, amennyiben minden büntetés a bűnnél kisebb gonosz.

Isten jogosan bünteti egyik bűnt a másikkal, és átkozza el a bűnt a szívnek keménységével. Felölünk nézve viszont ez egy bűnös gonosz. Mi hozzuk az írást meg a viaszt, Isten pedig ráüti a pecsétet, aminek következtében örök fogságra jutunk. Ti pedig, akik folytonosan vétkeztek, és nem akartok megújulni, jó úton haladtok ebbe az irányba. Amikor Isten betegség és csapások által azon munkálkodott, hogy megtérítsen, ti mégis a végső romlás felé haladtok. „Akik szennyesek vagytok, legyetek továbbra is azok!”

Ez 24,13

Hós 8,11

3. következmény

Ha a bűn a legnagyobb gonosz a világon, milyen balgatagok is azok, akik a bűn megengedésétől várják egyéb gonosz dolgoktól való szabadulásukat! Mindenek között a leggonoszabb dologba rohan az, aki a bűn megengedésével azon fáradozik, hogy egyéb gonosz dolgokat megelőzzön vagy eltávolítson. Menekülést keresve megöli önmagát. A megtartatása érdekében elpusztítja önmagát. Aki ekképpen tartja meg életét, elveszíti azt.

Soha nem volt olyan gonosz idő, hogy Isten népe csak a bűn megengedése árán lehetett volna biztonságban. Ha csupán ilyen áron lettek volna biztonságban, inkább választották a szenvedés biztonságát. Ezt láthatjuk a három ifjú, Sidrák, Misák és Abednégó esetében is.

Amikor börtönnel és halállal fenyegették az első keresztyéneket, akik nem akarták Krisztust megtagadni, ekképpen szóltak: „Jó császár, te börtönnel fenyegetsz, de Krisztus a pokollal!”

Amikor ugyanilyen okok miatt Cypriánusz halálra ítélték, a kormányzó érvelni kezdett vele, mondván, hogy élete elvesztése helyett jobb, ha megsajnálja magát, és lemond tévedéséről. Cypriánusz így válaszolt: „Uram, ön a bírám és nem tanácsadó. Nincs szükség tanácsra ilyen világos és igaz ügyben. Ügyem igaz voltát nem becstelentem meg afelett vitatkozva és tanácskozva, hogy szenvedjek-e vagy vétkezzek.” Hasonlót ez annak a szűznek az esetéhez, akit Bazileosz említ: inkább búcsút vett javaitól és életétől, mint hogy hitvallását megtagadja.

Ah! Szomorú dolog lenne romlásunkban keresnünk biztonságunkat, rabsággal vásárolnunk szabadságunkat, bűnnel oltalmunkat. Látjátok, mibe került Mária királynő idejében Frances Spirának és Cranmernek: nem állhatott bosszút másképpen saját cselekedetén, csak tűzbe téve a kezét, amely aláírásával bűnre kötelezte magát!

Jobb fogságban lenni, mint bűnnel nyitni ki a börtönajtót; inkább légy Isten foglya, mint az ördög szabad embere. Inkább veszítsük el mindenünket, minthogy vagyónunkat a bűn megengedése révén őrizzük meg.

Azért hát bármilyen nyomorúságban is legyetek, bármilyen félelem vagy veszély fenyegetsen, óvakodjatok attól, hogy ilyen nagy árat fizetve, a bűnnek engedve tartsátok meg magatokat, vásároljátok meg szabadságotokat vagy éppen életeteket. Istenre hoztok így szégyent és megsebzitek saját lelkiismereteket. Óvakodjatok attól, hogy az emberek barátságát keressétek, ellenségeiteké tévén az Istent!

Nem tudjuk még, mit hoznak ezek az idők. Az embereknek viszont nem áll sem módjában, sem hatalmában nyomorúságba vinni benneteket, ha csak előbb bűnbe nem visznek.

4. következmény

Ha a bűn önmagában is ilyen nagy gonosz, milyen nagy, ha tekintetbe vesszük a körülményeket is: a tudást és kegyelmi eszközöket, amelyek ellenére elkövetjük? Ha ilyen nagy gonoszság van a legkisebb bűnben, mekkora van a legnagyobbban? Ha

ilyen nagy az atom, mekkora a hegy? Ha az arcátlan gondolatok oly bűnösök, hogy (Isten és Krisztus kivételével) a menny minden kincse sem elég, hogy engesztelést szerezzen rájuk, milyenek a lázadó gondolatok, cselszövések gyilkosságok, kiagyalt házasságtörések, eltökélt gonoszságok, kívánságoktól hajtott tervek és célok, Isten megvétele, útjainak lekicsinylése és becsmérlése? Ha egy hiábavaló, üres szó ennyire bűnös és pokoli, a bűnnek micsoda pokla, a haragnak micsoda hegye van dögletes társalgásaitokban, büzlő beszédeitekben, vérontásaitokban, szörnyűséges esküvéseitekben és átkozódásaitokban?

Ha egyetlen bűnben, önmagában ennyi gonoszság van, mit gondoljunk a bűnről szövevényével, körülményeivel együtt, erről a felettébb bűnös bűnről? Mit az ismeret, a kegyelem eszközei, az irgalom ellenére elkövetett bűnről? Üljetek hát le, és lássátok, milyen gonosz önmagában is egy bűn! „Ezt és ezt cselekedtem ismeret ellenére, amazt a lelkiismeretem ellenére, egyebet pedig a Lélek indítása ellenére, stb.” Mondjátok ezek után: nem felettébb bűnös-e a legkisebb bűn is?

5. következmény

Ha a bűn ilyen gonosz dolog, lásd, milyen balgák, akik gúnyt űznek a bűnből! „A bolondok csúfolódnak a bűnnel” (Károli: A bolondokat megcsúfolja a bűnért való áldozat), sportot űznek belőle. Nekik sport az esküdözés, a részegeskedés stb. Kedvtelésből és szórakozásból vétkeznek. Szóra-

kozásból cselekszik a gonoszt, isznak, esküdöznek, hazudnak és szentségtelenítik meg az Úr napját. Ezek bolondok. Talán természet szerint azok? Nem. Sokkal jobb annak, aki fütyölve, dűnnyögve vagy lógó kabáttal járkál ide-oda. Ez viszont lelkileg bolond, a legnagyobb bolond.

Szórakoznátok-e méreggel? Szórakoztatnátok-e magatokat a pokollal? Sőt mi több! Üdülétek-e rombolva önmagatokat? Kedveteket lelnétek-e abban, ami olyan keserű volt Krisztusnak, és keserű lesz nektek is, ha egyáltalán részesültök bocsánatban?!

Ki szórakozna azon, ami elveszett emberek és ördögök nyomorúságát okozza itt és a pokolban, mindörökre?

Nyomorult szórakozás és kedvtelés lehet az idegent, az ellenséget széttépni, megsebezni, véret kiontani. Mennyivel nyomorultabb dolog ezt legdrágább Barátunkkal tenni?! Krisztussal cselekszitek ezt ti, akik kedvtelésből vétkeztek. Szórakoztok azon, hogy megölte Krisztust, megfeszítitek, szétszaggatjátok őt újra. Minden fogadkozásotok tördöfés az Ő szívébe, újabb lándzsa az Ő oldalába.

Az ördögi természetnek legkirívóbb megnyilvánulása ebben a világban, ha valaki sportot űz a bűnből. Csak az ördögök teszik ezt, Istennek pedig nagy teher. Panaszt emel miatta, és megkönynyebbülésnek tartja majd, ha megszabadul tőled: „Jaj! Mert vigasztalást veszek háborgatóimon!” Krisztus megsebzése, a Lélek megszorítása, angyalok bánata, teremtmények pusztulása ez. Szórakozol-e azon, amiből minden gonosz szárma-

zott az emberre és magára Krisztusra? A pokol szülőjét, tüzelőjét, a lelkek örökkévaló kínját élvezed-e?

Ó! Ne leld örömet abban, ami Krisztusnak bánatot okozott! Örökkévaló bánatoddá lesz neked is, ha a bűnben való örömet nem váltja fel a bűn feletti bánkódás.

6. következmény

Amennyiben a bűn a legnagyobb gonosz, be kell látnotok, hogy teljességgel lehetetlen annak terhe alól az ég alatt bárkinél is segítséget és menekvést találni, az egy Jézus Krisztuson kívül. Elköveltél csak egy bűnt is? Ezt cselekedvén az ég és föld igazságosságának összes kincse sem segíthet rajtad és meg nem gyógyíthat, csakis Jézus Krisztus. Egyetlen bűn terhének eltörléséhez is ugyanannyi szükséges, mint ezeréhez. Végtelen igazságosság szükséges az egyhez és az ezerhez egyaránt. Ezzel az igazságossággal senki más nem bír, egyedül Krisztus.

Rajtunk nem segíthet egyéb, csakis az igazságosságnak ugyanaz a mértéke, mint a bűn gonoszságáé. Márpedig a világban a Krisztusén kívül nincs olyan igazságosság, amely arányos lenne a bűnben rejlő gonoszszággal. Ti magatok is tudjátok, hogy a saját igazságunk túl kevés, és az Írás megfertőztetett rongynak nevezi. Rongy, tehát be nem takarhat; tisztátalan, tehát ha be is takarna, szennyet szennyel takarna, amint azt a próféta mondja: „Szövérséget kötnek, de nem lelkem által, hogy bűnre bűnt halmozzanak!” (Jakab-féle

Ésa 64,5

Ésa 30,1

Biblia szerint: takaróval takaróznak, de nem lelkem által ...), azaz igazságtalanságuk bűnére az igazságuk bűnét halmozzák. Szeplőt szeplővel takarnak, bűnt bűnre halmoznak, trágyát trágyára.

A törvény igazsága sem elég széles ide, még ha netalán lenne is valaki, aki minden igazságnak eleget tehetne és a teljes törvényt betöltené. A jelenlegi engedelmesség, még ha – teszem fel – elég is lenne a törvény igazságának betöltésére, soha sem lenne alkalmas korábbi törvénytelenések és engedetlenségek eltörlésére.

A törvény elég erős ezernek kárhozzátására, ám képtelen egynek is a megigazítására. A bűnösök egész világára képes poklot, haragot és vádat zúdítani, viszont képtelen csak egyet is kegyelemmel elárasztani, megigazítani. Ezért mondja az apostol: „Mert ami a törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erőtelen vala a test miatt, az Isten az Ő Fiát elbocsátván a bűn testének hasonlatosságában és a bűnért, kárhozzatá a bűnt a testben.” Ugyanazon apostol mondja nekünk: „Ha olyan törvény adatott volna, amely képes megeleveníteni, valóban a törvényből volna az igazság.” Előbb viszont azt mondja, hogy a törvény az ígélet után négyszázharminc évvel adatott, amivel arra utal, hogy nem azért kell munkálkodnunk, hogy megigazuljunk, hanem azért kell megigazulnunk, hogy munkálkodni tudjunk. Ha Isten a törvényt szánta volna megigazulásunk eszközéül, nem várt volna vele négyszázharminc évet az ígélet után.

Sőt, még az angyalok igazságossága sem elegendő (holott ez feljebbvaló a törvény igazságánál, amennyiben az angyalok ártatlanságban felette

Róm 8,3

Gal 3,21

Gal 3,17

állnak az embernek), hiszen ez is csupán teremtet és véges igazságosság, és semmiképpen sem mérhető a bűn gonoszságához. Ha arányos lenne azzal, egyetlen bűn nem foszthatta volna meg egyből jószáguktól a dicsőséges angyalokat, ördögökké tévén őket, márpedig ezt tette, nyilvánvalóvá tévén, hogy a bűnben több gonoszság volt, mint bennük a jóság és igazság.

Mindez tehát azt mutatja, hogy teljességgel lehetetlen, hogy bármi, égi vagy ég alatti teremtmény, megszabadítson a bűn gonoszságától, kivéve Jézus Krisztust. A bűnnel csak a végtelenség állhat szembe. Végtelen bölcsességre van szükség, amely megtalálja a módját. Végtelen irgalomnak kell lennie, hogy megbocsásson. Végtelen hatalomnak, hogy győzzön; végtelen érdemnek, hogy megtisztítson és megmosson, és végtelen kegyelemnek, hogy lerombolja a bűnt.

Bárhogyan is gondolkodtok a bűnről: ez az a nagy ellenség, amivel Isten és a kegyelem a világ kezdete óta tusakodik. Isten az Ő teljességében, a végtelen Isten végtelenségében jött megmentésünkre, hogy megszabadítson a bűn kezéből és hatalmából. Az Ő végtelen bölcsességét, hatalmát, irgalmát, igazságát és szentségét mind bevetette, hogy győzzön a bűn felett, oly módon, hogy titeket, bűnösöket üdvözítsen.

Istennek nagy terve azzal, hogy elküldte ebbe a világba Krisztust, aki testté lett, megaláztatott, meghalt, és szenvedett, mind egy célt szolgált: hogy legyőzze és elpusztítsa a bűnt. Micsoda hatalmas ellenséggel állunk szemben, ha legyőzéséhez Istennek az Ő Fiát kellett elküldenie?! A leg-

nagyobb földi hatalmasságokat megdöntheti Isten a legközönségesebb eszközökkel: legyekkel, tetvekkel, békákkal, a bűn legyőzéséhez viszont egyedül az Ő Fia volt elég hatalmas.

Lehettek akármilyen közömbösek a bűn iránt, lenyelhetitek félelem nélkül, élhettek benne érzéketlenül, elkövethetitek lelkiismeret-furdalás nélkül, ám biztosak lehettek afelől, hogy amire ti csak legyintetek, azt csak Isten végtelen hatalma győzhette le, csak Isten végtelen irgalma bocsáthatta meg, csak Krisztus végtelen érdeme törölhette el. A bűn drága vért ontott Krisztus szívéből, és ha Benne nem részesedtek, minden bizonytalanságot is kiontja.

7. következmény

Ha a bűn a legnagyobb gonosz, gondoljátok meg, mennyire hozzá vagyunk kötve Krisztushoz, aki hordozta bűneiteket, elhordozta mindezt a gonoszt érettetek, akiknek örökségetek van Benne.

Óh, Krisztus szeretete, mellyel elhordozta a bűnt, minden nyomorúságok között a legnagyobbat, a halálnál, pokolnál is nagyobb gonoszt!

Mit gondoltok, mennyire kellene kötődnetek egy olyan személyhez, aki érettetek vállalná a szegénységet, fájdalmat hordozna, fogságra, börtönbe menne érettetek, meghalna, sőt, elhordozná Isten haragját, mi több, a pokol kínjait is érettetek?

Nos, ezt tette Krisztus. Elhordozta a bűnt, amely mindezeknél nagyobb gonosz, olyan, mely minden egyéb gonoszt méhében hordoz; amelyet senki más, csak Krisztus volt képes elhordozni.

Ha Isten a legkisebb bűnt tisztán rád terhelte volna (amit a világon egyes egyedül csak Krisztus hordozott el), összezúzott volna súlyával, akkor is, ha a menny összes pillére az angyalok erejével egyesítve segítségedre lett volna.

A legkisebb bűn is végtelen haragot érdemel, és von maga után, aminek súlyát sem ti, sem a mennyei angyalok el nem hordozhatják. Hordozzák a pokolbeli kárhozottak. Hordozzák, de el nem viselhetik. Örökké égnék, de el nem égnék soha. Lássátok hát, mennyire adósai vagytok KRISZTUSNAK, aki elhordozta a bűnt, minden gonosz dolog közül a leggonoszabbat, és a bűnnel együtt mindazt a kínt, haragot és igazságtételt, ami a bűnnel jár.

Az egész világ nem képes kifejezni a kínt, amelyet a bűnt hordozva Krisztus elszenvedett; amikor vércseppeket, vérrögöket izzadott, Isten igazságával birkózva és haragját hordozva; amikor így kiáltott: „Én Istenem, én Istenem! Miért hagytál el engemet?” Különös szavak az Isten Fia ajkán, amelyek ilyen szólásra készítettek a görög egyházatyákat: „Ismeretlen gyötrelmeidért, az emberek számára felfedetlen szenvedéseidért, irgalmazz nekünk.” Bármilyenek is lehettek a kárhozottak szenvedései, szegény nélkül kijelenthetjük, hogy Krisztus elhordozta azokat, ha nem is természetben. Azért hadd mondjam újra: mennyire el vagytok kötelezve Krisztusnak, ti, akiknek vétkei Ő elhordozta! Annál is inkább, hogy Krisztus önként tette ezt: senki sem kényszeríthette vagy kötelezhette volna Őt erre. Minél készségesebben tesz valaki egy szívességet, annál jobb. Az

önkéntesség csak növeli és fokozza a szívesség értékét.

Kétszeres szívességnek számít, szoktuk mondani a készséggel végzett jótettek. A készség teszi naggyá a cselekedetet, mint ahogy minél gonoszabb, annál nagyobb is a bűn. Így van ez a Szentlélek elleni bűnnel. Ördögien és az akarat kétségbeesésével megy végbe.

Minél több akarral történik egy szolgálat, annál elfogadhatóbb. Isten előtt annál becsesebb a legkisebb dolog is, amit Érette teszel, minél inkább akarod. Minél nagyobb volt a készség Krisztusnak eme nagy tettében, annál inkább lekötelez bennünket Önmagának. Márpedig ha megvizsgáljátok elejétől a végéig, e cselekedetben csupa szeretetet és jóságot találtok. Legelső vállalkozása is önkéntes volt: egy önkéntes megegyezés Isten és Krisztus között, egy készséggel kötött szerződés Istennel a mennyben, hogy Krisztus elvállalja e nagy munkát. Ennek megfelelő készséggel jött el a világba: „Azért a világba bejövetelekor így szól: Áldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem, égő és bűnért való áldozatokat nem kedveltél. Akkor mondtam: Ímé itt vagyok, hogy cselekedjem, óh Isten, a te akaratodat.” E szavak elének tárják Krisztus szabadságát és készségét, amellyel e munkára vállalkozott.

Zsid 10,5-7

Testet öltése alkalmával ezért énekelték az angyalok: „Az emberekhez jóakarattal.” Nem egyéb, csakis pusztán jóakarattal folytatta munkáját. Ő maga mondja: „én azért születtem, és azért jöttem e világra”, hozzátéve még azt is, hogy szorongatta-

tik, amíg eljön az óra, a szeretet szorongattatását értve ezalatt.

Amikor pedig elérkezett az óra, noha fekete és komor volt, amit „a sötétség órájának” nevezett, hozzánk mégsem lett hűtlen, el nem hagyott bennünket. Ha elhagyott volna, a pokolban hagyott volna, menthetetlenül. Ő azonban folytatta irgalma munkáját, noha – amennyiben ember volt – szinte idegenné vált számára e munka. Sőt! Ő elhordozta a bűnt, elhordozta a haragot, odaadva testének utolsó vércseppjét is.

Óh, óh! Gondoljatok csak magatokra, ti, Istennek népe: mennyire el vagytok kötelezve Krisztusnak! Együtt mondhatjuk Bernardusszal: „Te vagy az életem, én a Te halálod. Te vagy igazságom, én a Te bűnöd. Te vagy mennyországom, én a Te poklod. Te vagy gazdagságom, én a Te szegénységed.” Óh, mennyire el vagytok kötelezve Krisztusnak, aki elhordozta a bűnt!

Ezen felül még inkább elkötelez benneteket Krisztusnak az a tény, hogy úgy hordozta a bűnt, hogy nekünk ne kelljen azt hordoznunk. Úgy fizette meg adósságunkat, hogy bennünket felmentett! „Eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kézírást, amely ellenünk volt nekünk, és azt eltette az útból, odaszegezvén azt a keresztfára.” Amiképpen Krisztus halála a mi fizetségünk, feltámadása a mi felmentésünk: „a mi bűneinkért halálra adatott, és feltámasztatott a mi megigazulásunkért.” De hát nem az Ő vére szerez nekünk megigazulást? Úgy van! Krisztus azonban nem azért támadt fel, hogy ténylegesen ezáltal igazítson meg, hanem hogy hirdesse végbevitt

Kol 2,14

Róm 4,25

megigazításunkat, felmentésünket és bűneink bocsánatát.

Ha Krisztust a halál kötelei továbbra is fogva tartották volna, nem lehetne bizonyosságunk afelől, hogy adósságunkat leróttá. Ezért mondja az apostol egy helyen: „Ha pedig a Krisztus fel nem támadott, még bűneitekben vagytok.” Krisztus azonban miután elfogták, börtönbe vetették, sírba helyezték, elszaggatta a halál köteleit, amelyek nem tarthatták Őt fogva, és feltámadt, hirdetve ezáltal, hogy leróttá bűneink adósságát.

Ha Krisztus úgy hordozta volna bűneinket, hogy azokat nekünk is hordoznunk kellene, mi hasznunk lenne belőle? Ámde Krisztus úgy hordozta bűneinket, hogy nekünk ne kelljen azokat hordoznunk, amiért is végtelenül el vagyunk kötelezve Neki!

Krisztus semmi tennivalót nem hagyott ránk, csupán azt, hogy elfogadjuk, amit Ő nekünk megvásárolt és az Atya kezébe letett; hogy pereljünk a felmentésért, Annak kezéből várva azt, aki igaz, és meg nem csal; Annak kezéből, aki bizonyosan megad bármit, amit az Ő Fia oly drágán szerzett és helyezett kezébe.

Ha valaki meghal és hagyatékát megbízható emberek kezére bízta, talán nem mehetünk és követelhetjük azt? Amikor Krisztus meghalt, minden érdemét Atyja kezére bízta, nem hagyva számunkra mást, mint hogy odamenjünk és elkérjük az egészset.

Isten kötést és szövetséget szerzett Krisztussal, hogy amennyiben Ő elhordozza a bűnt, nekünk ne kelljen azt hordoznunk; ha meghal a bű-